

Wprowadzenie do projektu Planu Zadań Ochronnych (PZO) Natura 2000 dla obszaru Dolina Górnej Rospudy PLH200022

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

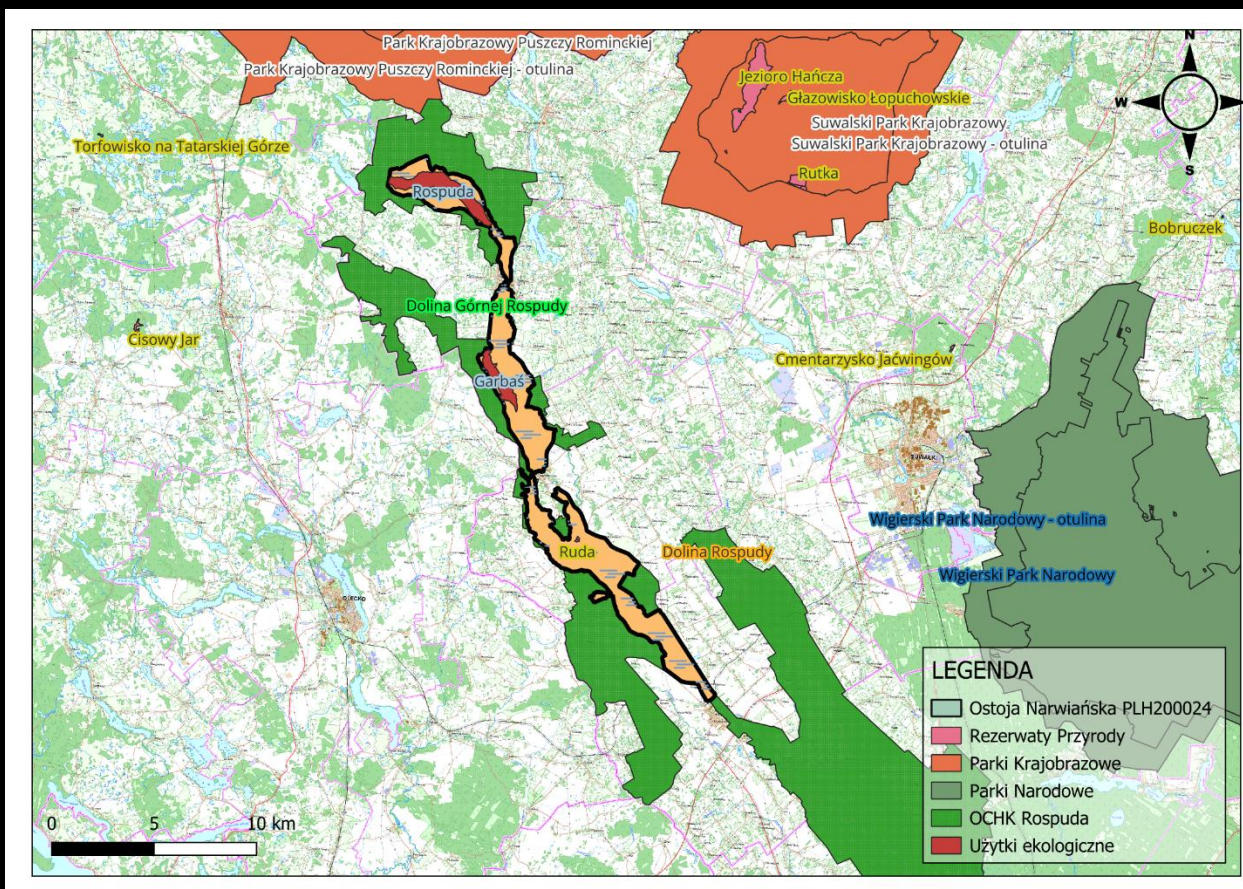
Dofinansowane przez
Unię Europejską

Plan prezentacji

- Omówienie podstawowych założeń i celu opracowania PZO,
- Rola sieci Natura 2000 w Polsce i regionie,
- Znaczenie obszarów Natura 2000 na poziomie krajowym i lokalnym,
- Ramy prawne sporządzania planów ochronnych,
- Proces planistyczny z udziałem społeczeństwa,
- Weryfikacja i uzupełnienie listy interesariuszy i członków Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW),

Praca nad PZO będą obejmowały cały obszar

Mapa: Obszar N2000 Dolina Górnej Rospudy

Zamawiający i Wykonawca

Czym jest N2000

1. Natura 2000 – największa sieć ochrony przyrody w Europie

Sieć obszarów chronionych obejmująca cały kontynent – od Skandynawii po Morze Śródziemne.

2. Cel Natury 2000

Ochrona najcenniejszych i najbardziej zagrożonych siedlisk oraz gatunków roślin i zwierząt w Europie.

3. Natura 2000 – spójny system ekologiczny

Połączone obszary chronione tworzą sieć wspierającą zachowanie równowagi przyrodniczej.

4. Fundament ochrony bioróżnorodności

Kluczowa rola Natury 2000 w zachowaniu różnorodności biologicznej na długie lata.

5. Natura 2000 a rozwój regionalny

Ochrona przyrody idzie w parze ze zrównoważonym rozwojem społeczno-gospodarczym.

6. Dziedzictwo naturalne Europy pod ochroną

Natura 2000 to przykład, jak łączyć potrzeby człowieka z troską o środowisko.

Dlaczego utworzono N2000 – cele i przyczyny

1. Ochrona zagrożonych siedlisk i gatunków

2. Spójność ekologiczna

3. Wdrożenie dyrektyw UE

1. Spadek bioróżnorodności

2. Wzrost zagrożeń

3. Konieczność ochrony ważnych obszarów

Natura 2000, a działalność człowieka

Natura 2000 **NIE JEST OBSZAREM:**

CHRONIONYM

pozbawionym
działalności

zakazów

Natura 2000 **JEST OBSZAREM:**

OCHRONY

można prowadzić
działalność
gospodarczą, rolną,
leśną, łowiecką
rybacką

nie ma zakazów
analogicznych
do parków narodo-
czy rezerwatów
przyrody

Natura 2000 – podstawy prawne

1. Dyrektywy Unijne

- Dyrektywa Siedliskowa (92/43/EWG): Kluczowa dla ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków innych niż ptaki
- Dyrektywa Ptasia (2009/147/WE, poprzednio 79/409/EWG): Koncentruje się na ochronie dzikich ptaków i ich siedlisk.
- Obie dyrektywy zobowiązują państwa członkowskie do wyznaczania i zarządzania obszarami Natura 2000.

1. Prawo Polskie

- Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r.: Implementuje unijne dyrektywy do polskiego porządku prawnego.
- Określa zasady wyznaczania, funkcjonowania i zarządzania obszarami Natura 2000 w Polsce.
- Zapewnia ramy prawne dla działań ochronnych i planowania przestrzennego w tych obszarach..

N2000 w Polsce

Ponad
1000
obszarów

Dwa typy
obszarów

Kluczowe
przykłady

Natura 2000 w Polsce

Pokrywa się z innymi formami ochrony

(→ parki narodowe, krajobrazowe, rezerваты)

Obejmuje także tereny użytkowane rolniczo

(→ łąki, pastwiska o wysokiej wartości przyrodniczej)

Wysoka bioróżnorodność

(→ siedliska i gatunki z dyrektyw UE)

Ponad 1000 obszarów

(→ ok. 20 % powierzchni Polski)

Najwięcej obszarów Natura 2000:

Północno-wschodnia
Polska, góry, doliny
rzeczne, tereny bagienne

Źródło danych:

Centralny Rejestr Form Ochrony
Przyrody

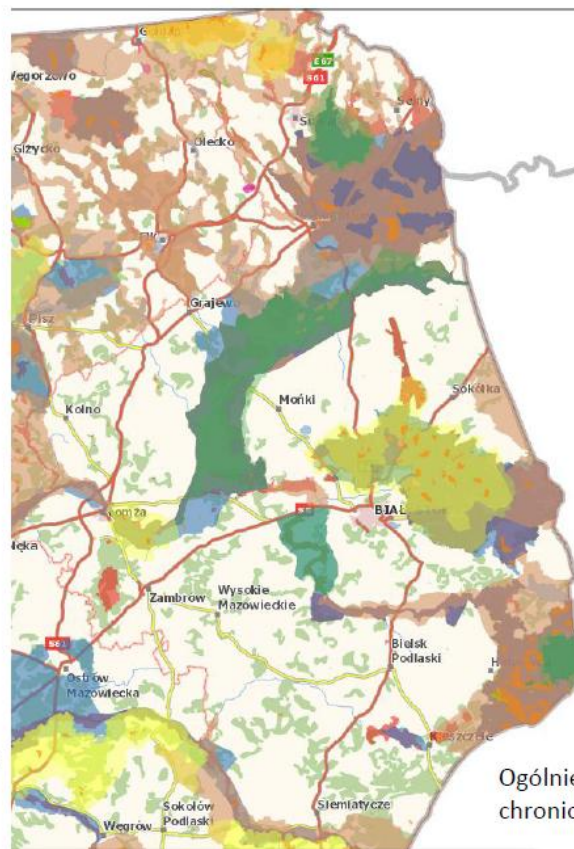

<https://www.gov.pl/web/gdos/dos/certralny-rejestr-form-ochrony-przyrody>

Obszary Natura 2000 w woj. podlaskim

Województwo podlaskie ma powierzchnię około **20 187 km²**. To stanowi około **6,5 % powierzchni Polski**, co plasuje je na **6-tym miejscu** pod względem wielkości wśród 16 województw

- ☑ **Formy ochrony przyrody**
- ☑ Pomniki Przyrody
- ☑ Użytki Ekologiczne
- ☑ Rezerваты przyrody
- ☑ Parki Krajobrazowe
- ☑ Parki Narodowe
- ☑ Obszary Chronionego Krajobrazu
- ☑ Zespoły Przyrodniczo-Krajobrazowe
- ☑ Natura 2000 - obszary płaskie
- ☑ Natura 2000 - obszary siedliskowe
- ☑ Stanowiska Dokumentacyjne

Ogólnie **ok. 32%** powierzchni województwa jest chronione

Kto sporządza PZO?

- Organami kluczowymi w zarządzaniu siecią Natura 2000 są Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska oraz Regionalni Dyrektorzy Ochrony Środowiska.
- Na terenach im podlegających i pokrywających się z obszarami Natura 2000, istotną rolę odgrywają także dyrektorzy parków narodowych, dyrektorzy urzędów morskich oraz nadleśnictwa.
- Zarządzanie obszarami „siedliskowymi” i „ptasimi” przez jednostkę sprawującą nadzór nad
- obszarem Natura 2000 w Polsce odbywa się za pomocą:
 - a) Planów Zadań Ochronnych
 - b) Planów Ochrony.

Terminy

1

pierwszy projekt PZO sporządza się w ciągu 6 lat od momentu zatwierdzenia obszaru przez Komisję europejską..." zgodnie z art 28 Ust. o Ochr. Przyr. Projekt PZO (Planu Zadań Ochronnych) to robocza wersja dokumentu przygotowywanego dla obszaru Natura 2000

2

Obecnie ustawa o ochronie przyrody nie określa czasu obowiązywania Planu Zadań Ochronnych (PZO). W związku z brakiem wskazania terminu jego ważności, dokument ten obowiązuje **bezterminowo** – do czasu jego zmiany, uchylecia lub zastąpienia nowym planem.

Co zawiera PZO?

- 1) opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- 2) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- 3) cele działań ochronnych;
- 4) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
 - a) ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk,
 - b) monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, o których mowa w pkt 3,
 - c) uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
- 5) wskazania do zmian w istniejących planach ogólnych gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłączonej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- 6) wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru

PZO – akt prawa miejscowego

Wydawany przez RDOŚ

Plan Zadań Ochronnych jest wydawany w formie zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (RDOŚ). To RDOŚ, jako organ administracji rządowej, odpowiada za jego formalne ustanowienie, co nadaje mu status aktu prawa miejscowego.

Obowiązuje na obszarze Natura 2000

Ustanowione PZO obowiązuje na całym terenie danego obszaru Natura 2000. Oznacza to, że wszystkie działania podejmowane na tym obszarze muszą być zgodne z zapisami planu, co zapewnia spójność i skuteczność ochrony.

Wiążący dla właścicieli i użytkowników

PZO jest aktem prawa miejscowego, co sprawia, że jego zapisy są wiążące dla właścicieli i użytkowników nieruchomości znajdujących się w obrębie obszaru Natura 2000. Obejmuje to zarówno osoby prywatne, jak i instytucje czy przedsiębiorstwa, które muszą dostosować swoją działalność do wymogów planu.

**NATURA
2000**
REGULATIONS

Udział społeczeństwa

Zgodnie z art. 28 ust. 12 ustawy o ochronie przyrody, projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 musi zostać udostępniony do publicznego wglądu na co najmniej 21 dni. W tym czasie zainteresowani mogą składać uwagi, wnioski i zastrzeżenia – dotyczące np. zakazów użytkowania gruntów, planowanych działań czy lokalnych zagrożeń przyrodniczych.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska (RDOŚ) ma obowiązek zapoznać się ze zgłoszonymi uwagami i formalnie się do nich odnieść – choć nie musi ich uwzględnić. Niemniej, ten etap daje realny wpływ społeczności lokalnej na treść dokumentu.

Rola społeczeństwa nie kończy się na konsultacjach. Mieszkańcy często biorą czynny udział w działaniach ochronnych: zgłaszają zagrożenia, uczestniczą w akcjach edukacyjnych, pomagają w monitoringu przyrodniczym. Działają lokalnie, ale z wpływem na ochronę dziedzictwa przyrodniczego o znaczeniu europejskim.

Cały proces wpisuje się również w realizację **Konwencji z Aarhus**, która gwarantuje obywatelom prawo do informacji o środowisku, udziału w decyzjach oraz dostęp do środków prawnych w sprawach ochrony przyrody.

**UDZIAŁ
SPOŁECZEŃSTWA**

Proces komunikacji

- Udział społeczeństwa jest niezwykle istotny!!!
- Grupy interesu, osoby i instytucje w różny sposób związane z obszarem Natura 2000 Jelonka spotykają się w ramach Zespołu Lokalnej Współpracy (**ZLW**).
- O terminach, miejscu i organizacji spotkań **ZLW** i **ewentualnych zmianach**, uczestnicy będą informowani za pomocą komunikatu na stronie internetowej, a także pocztą elektroniczną lub telefonicznie.

**Proces
komunikacji**

**Siedliska przyrodnicze i gatunki roślin i zwierząt stanowiące
przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000
Dolina Górnej Rospudy PLH200022**

dr Łukasz Folcik
mgr Michał Mięsikowski

Wstęp

Siedlisko przyrodnicze:

- przestrzeń, w którym występuje gatunek określona zespołem czynników abiotycznych (termin ekologiczny),
- podstawowa jednostka w klasyfikacji siedlisk leśnych, powierzchnia leśna o zbliżonych warunkach siedliskowych i podobnych możliwościach produkcyjnych (terminologia leśna),
- obszary lądowe lub wodne o określonych cechach środowiska przyrodniczego, wyodrębniane w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne, obejmują postaci lub fragmenty biogeocenoz lub ekosystemów zwykle identyfikowane przez określone zbiorowiska roślinne lub warunki geograficzno-ekologiczne (termin prawny Unii Europejskiej, Dz.U z 2005 r. nr 94, poz. 795).

Siedliska przyrodnicze obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Rospudy PLH200022 (wg SDF)

- 3150: Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaea*, *Potamogeton*
- 3160: Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne
- 3260: Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włośniczników
- 3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łęgami ramienic *Chara* – Oczekiwanie na dec. KE – dodanie
- 6210: * Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*) – Oczekiwanie na dec. KE – wykreślenie
- 6430: Zieleniś górski (*Adenostylion alliariae*) i zieleniś nadrzeczny (*Convolvulietalia sepium*) – Oczekiwanie na dec. KE – wykreślenie
- 6510: Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)
- 6120: Ciepłe łąki z murawami napiaskowymi – Oczekiwanie na dec. KE – wykreślenie
- 7110: *Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)
- 7120: torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji – Oczekiwanie na dec. KE – wykreślenie
- 7140: Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea nigrae*)
- 7230: Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze łąki, turzycowiska i mechowiska
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)
- *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe
(*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe)
- *91D0 Bory i lasy bagienne

3150 – Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*

Charakterystyka:

- naturalne jeziora
- stałe niewielkie zbiorniki wodne
- starorzecza
- zasobność wody w biogeny
- bogaty fitoplankton

Fizjonomia i struktura:

- identyfikatory fitosocjologiczne: *Myriophylletum spicati*, *Ceratophylletum demersi*, *Potametum lucentis*, *P. perfoliati*, *P. compressi*, *P. friesii*, *P. pectinati*, *Nupharo-Nymphaetum albae*, *Potametum natantis*, *Polygonetum natantis*, *Hydrocharitetum morsus-ranae*, *Stratiotetum aloidis*, *Lemnetum minoris*
- liczne zbiorowiska roślinne
 - o makrofity
 - o prymitywne agregacyjne zbiorowiska pleustofitów, lemnichów

W Dolinie Górnej Rospudy:

- 3150-1 Jeziora eutroficzne (10 jezior)

3150 – Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami
z *Nympheion*, *Potamion*

Typowo wykształcone płyty siedliska 3150 w obszarze. (fot. Ł. Folcik)

3160 – Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne

Charakterystyka:

- niewielkie zbiorniki
- mała zasobność w substancje odżywcze
- duża zawartość związków humusowych z dopływających wód torfowiskowych
- pH poniżej 6,5
- brunatne, czarne zabarwienie
- w kompleksie z torfowiskami 7140

Fizjonomia i struktura:

- nieliczne zbiorowiska roślinne
 - makrofity
 - fragmenty płta torfowcowego

W Dolinie Górnej Rospudy:

- 2 stanowiska (Ekspertyza na zlecenie RDOŚ w Białymstoku 2022 r)

3160 – Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne

Typowo wykształcone płyty siedliska 3160 w obszarze. (fot. Ł. Folcik)

3260 – Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników

Charakterystyka:

- strumienie i rzeki o średnio intensywnych i intensywnych przepływach z mikrosiedliskami
- dominuje frakcja piaszczysta, żwirowa, drobnokamienista
- porośnięte przez rośliny zakorzenione w dnie i zanurzone, pływające i wodne mszaki

Fizjonomia i struktura:

- liczne zbiorowiska roślinne
 - jaskry wodne (włosieniczniki)
 - rzęśle, rdestnice
 - mchy, ranienice, krasnorosty, zielenice trychalne

W Dolinie Górnej Rospudy:

- do weryfikacji, opisywane 1 stanowisko – 5 odcinków rzeki Rospudy pomiędzy jeziorami

6430 – Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)

Charakterystyka:

- naturalne, azotolubne zbiorowiska pnączy i ziół
- ekotonowe asocjacje nad brzegami rzek, zbiorników i innych trwale mokrych miejsc
- dominacja gatunków czepnych i wijących
- często w kompleksie przestrzennym z łąkami, szuwarami, łąkami
- liczne odstonięcia mineralne
- najważniejszy przedmiot ochrony w obszarze

W Dolinie Górnej Rospudy:

- 2 stanowiska (Ekspertyza na zlecenie RDOŚ w Białymstoku 2022 r.), nie potwierdzono ich w kolejnych latach
- do weryfikacji, potencjalnie do usunięcia z listy przedmiotów ochrony w obszarze

6210* – Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*)

Charakterystyka:

- na zboczach doliny Rospudy i jej dopływów o ekspozycji S, SW rzadziej SE
- gatunki kserofilne, termofilne
- uboższe w porównaniu ze zbiorowiskami w innych częściach Polski
- charakter pośredni pomiędzy łąkami, pastwiskami a murawami
- liczne odskonięcia mineralne
- najważniejszy przedmiot ochrony w obszarze

Fizjonomia i struktura:

- barwne murawy o zróżnicowanej florze
 - o gatunki rzadkie
 - o silne nasłonecznienie
 - o często gatunki na granicy zasięgu

W Dolinie Górnej Rospudy:

- ponad 26 stanowisk (Ekspertyza na zlecenie RDOŚ w Białymstoku 2022 r.)

6210* – Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*)

Typowo wykształcone płaty siedliska 6210 w obszarze.

6510– Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Charakterystyka:

- antropogeniczne zbiorowiska użytków zielonych
- na glebach żyznych, świeżych, mineralnych
- na ogół bogate florystycznie
- liczne podtypy

Fizjonomia i struktura:

- zbiorowisko z dominacją traw
 - rajgras wyniosły, wiechlina, kostrzewy
 - w płatach zdegradowanych: tonka wonna, kłosówka wełnista
 - liczne byliny dwuliścienne: jaskry, firletka, dzwonki, groszek łąkowy

W Dolinie Górnej Rospudy:

- 4 stanowiska (Ekspertyza na zlecenie RDOŚ w Białymstoku 2022 r., 2022 r.) – do weryfikacji z uwagi na intensywny wypas bydła

6510– Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

Typowo wykształcone płaty siedliska 6510 w obszarze.

Torfowiska: 7110, 7140, 7230

TORFOWISKO – teren o stałym, bardzo silnym uwilgotnieniu, porośnięty przez zbiorowiska roślinne, których obumarte szczątki ulegają stopniowo przekształceniu w torf (Tolpa 1947)

Typy torfowisk

- **torfowisko wysokie**

- **torfowisko przejściowe**

- **torfowisko niskie**

- pH kwasowe

- zasilanie ombrofilne

- oligotroficzne

- związki organiczne

- flora wyspecjalizowana

- pH alkaliczne

- Ca [mg/l]

- zasilanie reofilne

- eutroficzne

- związki mineralne

- gatunki łąkowe, szuwarowe

Fot. Ł. Folcik

Bagnica torfowa *Scheuchzeria palustris*
gatunek typowy siedliska 7140

Torfowiska: 7110, 7140

Występowanie:

- w zatokach, wokół umiarkowanie żyznych zbiorników z wodą stagnującą
- swobodnie pływająca wyspa w obrębie zbiornika
- bezodpływowe niecki z torfem
- wnieckach dawnych jezior

Fizjonomia i struktura:

- >9 zespołów roślinnych z odmianami, wariantami, skąpogatunkowe zbiorowiska
- bardzo zróżnicowane florystycznie (mszar dywanowy, turzycowisko z torfowcami, mechowiska z turzycami, turzycowiska z domieszką roślin dwuliściennych)
- dwuwarstwowa struktura
 - o warstwa mszysta (torfowce, mchy właściwe)
 - o warstwa roślin zielnych (kilka gatunków)

W Dolinie Górnej Rospudy:

- łącznie 9 stanowisk
- wymagają działań ochrony czynnej (wykaszanie, obrączkowanie)

7140 – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska
(przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea nigrae*)

Siedmiopalecznik błotny *Comarum palustre*

7110 – Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)

Uroczysko Rabalina – najlepiej zachowany płat siedliska w obszarze

Fot. Ł. Folcik

7140 – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska
(przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea nigrae*)

Przesuszony i częściowo zarastający płat w okolicach Bakalarzewa Fot. Ł. Folcik

Torfowiska: 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk

Występowanie:

- koło Filipowa, Bagno Parchacz
- mezo- i mezo-oligotroficzne, słabo kwaśne, neutralne i zasadowe
- zasilane wodami podziemnymi, źródłiskowymi i przepływowymi
- często wapniolubne
- dominują mchy i turzyce (tzw. turzyce niskie)
- w płatach 7230 stanowiska innych przedmiotów ochrony – haczykowiec błyszczący, lipiennik Loesela

Fizjonomia i struktura:

- liczne zespoły roślinne z odmianami, variantami, także skąpogatunkowe zbiorowiska
- bardzo zróżnicowane florystycznie (mzary, turzycowiska, mechowiska z turzycami, turzycowiska z donieszką roślin dwuliściennych)

W Dolinie Górnej Rospudy:

- 2 stanowiska, wymagają ochrony czynnej

Torfowiska: 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk

Zdegradowany płat siedliska k. Filipowa Fot. Ł. Folcik

9170 – Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)

Drzewostan:

- grab, dąb, lipa, klony, buk, jodła, świerk

Podszyt:

- podrost drzewostanu

Runo:

- bogate gatunkowo
 - wczesnowiosenne geofity
 - charyzmatyczne
 - walor krajobrazowy

Warunki siedliskowe:

- żyzne, umiarkowanie żyzne
- wilgotne, świeże

Odmiany:

- grądy typowe
- grądy wysokie
- grądy niskie

Grab zwyczajny *Carpinus betulus* (fot. Ł.Folcik)

9170-2 Grąd subkontynentalny (*Tilio-Carpinetum*)

Odmiany:

- grądy wysokie

- gatunki borowe
- nawiązanie do kwaśnych dąbrów

- grądy typowe

- przesuszenie siedliska

- grądy niskie

- dąb

- wilgotność podłoża

- żyzność

- bogactwo florystyczne

- gatunki lasów liściastych

- nawiązanie do tęgów

- grab

9170-2 Grąd subkontynentalny (*Tilio-Carpinetum*)

Grąd na zboczu nad Jeziorem Bolesty (fot. Łukasz Folcik)

*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnetum glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe)

ŁęG – zbiorowisko leśne, występujące nad rzekami, potokami, w zasięgu wód powodziowych nanoszących żyzny mul; bogate florystycznie o dużym znaczeniu ekosystemowym, hydrologicznym i krajobrazowym

Łęgi:

- **Łęgi wierzbowe i topolowe**
(nad dużymi rzekami o znacznej sile transportującej)
 - zarośla wierzbowe
 - lasy wierzbowe (wierzy drzewiaste)
 - lasy topolowe
- **Łęgi olszowe, olszowo-jesionowe**
(mniejsze ciek, zależne od topografii terenu, typu gleby)
 - olszynka górską
 - bagienna
 - nadrzeczna
 - olszyny źródłiskowe
 - Łęgi olszowo-jesionowe
 - niżowe
 - podgórsko-górskie

W Dolinie Rospudy:

- Łęgi olszowo-jesionowe niżowe
- olszyny źródłiskowe

Fot. Ł. Folcik

Łęg topolowy *Populetum albae* Poznań-Łęgi Dębińskie

Fot. Ł. Folcik

Nadrzeczna olszynka górską *Alnetum incanae* Myscowa, Beskid Niski

*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe)

Drzewostan:

- olsza czarna, jesion wyniosły

Podszyt:

- bujny (podrost drzewostanu, kruszyna pospolita, czerwucha ptasia)

Runo: (pokrycie od skąpego do pełnego)

- bogate gatunkowo
- wielowarstwowe
- higrofity, nitrofity

Warunki siedliskowe:

- żyzne i bardzo żyzne
- wilgotne, mokre
- stale przesiąknięte, zalewane

Odmiany:

- typowa
- źródliskowa

*91E0-3 Nizowy łąg olszowo-jesionowy *Fraxino-Alnetum*

Łęg olszowo-jesionowy nad Rospudą (Matlak) i jej dopływami (Bolesty)

Fot. Ł. Folcik

*91D0 – Bory i lasy bagienne

Drzewostan:

- sosna zwyczajna
- kosodrzewina, drzewokosa
- świerk
- brzoza omszona

Podszyt:

- ubogi (podrost drzewostanu, kruszyna pospolita)

Runo:

- bogate gatunkowo
- dwuwarstwowe
 - mchy właściwe i torfowce
 - krzewinki
 - turzyce

Warunki siedliskowe:

- umiarkowanie żyzne i żyzne
- bagienne

Odmiany:

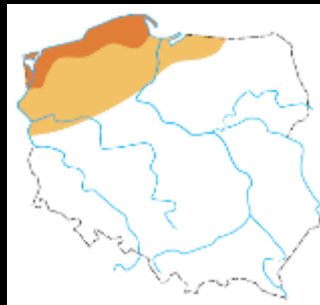
- geograficzne
- ekologiczne

Borealna świerczyna na torfie

Górska świerczyna na torfie

Brzezina bagienna

Bór bagienny

Brzozowo-sosnowy las bagienny

Górskie torfowiska z kosodrzewiną i sosną drzewokosą

*91D0 – Bory i lasy bagienne

Bór bagienny *Vaccinio uliginosi-Pinetum*

Borealna świerczyna na torfie *Sphagno girgenoshnii-Piceetum*

Bór bagienny koło Bakalarzewa i świerczyna na torfie koło Rabaliny

Fot. Ł. Folcik

Gatunki roślin i mchów stanowiące przedmiot ochrony
obszaru Natura 2000
Dolina Górnej Rospudy PLH200022 (wg SDF)

- 1939: Rzepik szczeciniasty *Agrimonia pilosa*
- 1903: Lipiennik Loesela *Liparis loeselii*
- 1437: Leniec bezpodkwiatkowy *Thesium ebracteatum*
- 6216: Haczykowiec błyszczący *Hamatocaulis vernicosus*

1939 *Agrimonia pilosa* rzepik szczeciniasty

Występowanie:

Rzepik szczeciniasty *Agrimonia pilosa* występuje na terenie Doliny Górnej Rospudy (zarówno na gruntach zarządzanych przez PGL LP, jak i na pozostałym obszarze) najczęściej na obrzeżach dróg leśnych. Tworzy tam stosunkowo niewielkie (w porównaniu do innych populacji w północno-wschodniej Polsce, np. w nieodległej Ostoi Suwalskiej) skupienia składające się z kilkudziesięciu pędów.

Charakterystyka:

Rzepik szczeciniasty to średniej wielkości, półrozetowa bylina z rodziny *Rosaceae*, o słabo zdrewniałym poziomym kłaczku od której odchodzą równomiernie ulistnione, owłosione łodygi. Kwiaty tej rośliny są złociste, zebrane w długie, luźne, groniaste kwiatostany. Ze względu na stosunkowo dużą tolerancję względem wymagań świetlnych potrafi zakwitnąć na silnie nasłonecznionych łąkach, umiarkowanie ocienionych zarastających drogach gruntowych oraz silnie zacienionych drzew w lasach.

W Polsce gatunek ten występuje jedynie w północno-wschodniej części kraju oraz w Karpatach.

1939 *Agrimonia pilosa* rzepik szczeciniasty

Rzepik szczeciniasty w okolicach Czerwoni Fot. Ł. Folcik

1903 *Liparis loeselii* lipiennik Loesela

Występowanie:

W obrębie Doliny Górnej Rospudy, występuje jedno stanowisko lipiennika Loesela, zlokalizowane na południe od miejscowości Filipów, w płacie siedliska 7230.

Charakterystyka:

Lipiennik Loesela, należący do rodziny storczykowatych, jest niewielką, zielonożółtą byliną dorastającą do 20 cm wysokości. Silnie zredukowane kłącze *Liparis loeselii* ma ułożenie horyzontalne, na jego końcu, w okresie kwitnienia znajdują się obok siebie dwie pseudobulwy: starsza (ubiegłoroczna) i młodsza (tegoroczna). Liście na ogół dwa, szerokolancetowate, zielone, żółknące liście rozetowe o tłustym połysku i nierównej wielkości. Kwiatostan długości do 2-7 cm jest luźny i składa się zazwyczaj z 2 do 9 drobnych, delikatnych kwiatów, usytuowanych z różnych stron łodygi.

1903 *Liparis loeselii* lipiennik Loesela

Lipiennik Loesela, Dąbrowa Górnicza, woj. śląskie. Fot. Ł. Folcik

1437 *Thesium ebracteatum* Leniec bezpodkwiatkowy

Występowanie:

Na terenie obszaru Natura 2000 Dolina Górnej stwierdzono jedno stanowisko *Thesium ebracteatum*, które zostało objęte monitoringiem. Potwierdzono występowanie ponad trzech tysięcy osobników na stanowisku.

Charakterystyka:

Leniec bezpodkwiatkowy *Thesium ebracteatum* jest niewielką, półpasożytniczą byliną z rodziny sandałowcowatych *Santalaceae*. Opisywany gatunek przywiązany jest do siedlisk widnych, dobrze nasłonecznionych, potrafi jednak wegetować w warunkach częściowego ocienienia. Wytwarza niepozorny pęd zielonej barwy (do 30 cm wysokości) zwieńczone drobnymi kwiatami, które pojawiają się wczesną wiosną. Gatunek wpisany do Polskiej Czerwonej Księgi Roślin, występuje głównie w Polsce północno-wschodniej, rzadziej w środkowej i północnej części kraju.

1437 *Thesium ebracteatum* Leniec bezpodkwiatkowy

Leniec bezpodkwiatkowy na Suwalszczyźnie Fot. <https://wigpn.gov.pl>

6216 *Hamatocaulis vernicosus* haczykowiec błyszczący

Występowanie:

Na terenie obszaru natura 2000 Dolina Górnej Rospudy PLH200022, zarówno na gruntach będących w zarządzie PGL LP, jak i na pozostałym terenie, stwierdzono obecność jednego stanowiska haczykowca błyszczącego *Hamatocaulis vernicosus* zlokalizowanego w obrębie Bagna Parchacz, tworzącego trzy subpopulacje, z których dwie częściowo leżą na gruntach zarządzanych przez PGL LP. Gatunek na stanowisku tworzy stosunkowo niewielkie skupienia, których łączna powierzchnia wynosi ok. 90 m² i które są rozproszone na powierzchni około 2,5 ha.

Charakterystyka:

Mech darniowy związany z torfowiskami, przede wszystkim niskimi torfowiskami soligenicznymi i topogenicznymi, zasilanych wodą mniej lub bardziej zasobną w sole mineralne, o odczynie zwykle zbliżonym do obojętnego, często też lekko kwaśnym. Roślinność w takich miejscach ma charakter mechowisk lub mniej lub bardziej mszystych szuwarów (zwykle) turzycowych. Niekiedy notowana na torfowiskach mszarnych, z dominacją torfowców, określanych jako torfowiska przejściowe; wówczas jednak rośnie zwykle w obniżeniach o nieco wyższym pH.

6216 *Hamatocaulis vernicosus* haczykowiec błyszczący

Haczykowiec błyszczący na Bagnie Parchacz Fot. Centrum Ochrony Mokradel

Gatunki zwierząt stanowiących przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Rospudy PLH200022 (wg SDF)

- Piskorz
- Różanka
- Kumak nizinny
- Traszka grzebieniasta
- Bóbr
- Wydra

RYBY

- Piskorz
- Różanka
- Biologia
- Metodyka badań

Fot. M. Mięsikowski

PŁAZY

- Kumak nizinny
- Traszka grzebieniasta
- Biologia
- Metodyka badań

Fot. M.Mięsikowski

SSAKI ZIEMONOWODNE

- Bóbr
- Wydra
- Biologia
- Metodyka badań

Fot. M. Mięsikowski

Fot. Pixabay

Stan obecny

- Opis założeń do projektu planu zadań ochronnych
- Harmonogram spotkań:

II spotkanie ZLW – proponowany orientacyjny termin: 10 grudnia 2025 r. – Przegląd postępu prac nad projektem PZO – Konsultacja wstępnej diagnozy stanu ochrony siedlisk i gatunków – Omówienie identyfikowanych zagrożeń i presji na obszar – Wstępne propozycje działań ochronnych i zbieranie opinii

III spotkanie ZLW – proponowany orientacyjny termin: 19 sierpnia 2026 r.

- Podsumowanie wyników prac terenowych wykonanych na potrzeby projektu PZO
- Omówienie projektu PZO: zagrożenia dla przedmiotów ochrony, cele działań ochronnych, działania ochronne, monitoring, wskazania do dokumentów planistycznych.
- Zestawienie potrzeb weryfikacji SDF obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Rospudy.
- Propozycje korekty granic obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Rospudy.

Wszystkie informacje

- <https://www.gov.pl/web/rdos-bialystok/projekt-planu-zadan-ochronnych-dla-obszaru-natura-2000-dolina-gornej-rospudy-plh200022> -

Harmonogram oddania opracowania

- do 7 września 2026 r. Przekazanie Zamawiającemu skonsultowanej z ZLW dokumentacji projektu Planu wraz z projektem zarządzenia, celem wyłożenia projektu Planu do konsultacji społecznych
- pomiędzy 8 września –15 listopada 2026 r. Wyłożenie projektu Planu przez Zamawiającego do konsultacji społecznych; rozpatrzenie przez Wykonawcę uwag i wniosków zgłoszonych podczas konsultacji społecznych (zgłaszane uwagi i wnioski będą na bieżąco przekazywane Wykonawcy do rozpatrzenia); wprowadzenie uzasadnionych merytorycznie poprawek w dokumentacji projektu Planu, wynikających ze zgłoszonych uwag i wniosków.
- do 16 listopada 2026 r. Przekazanie Zamawiającemu kompletnej dokumentacji projektu Planu wraz z zestawieniem uwag i wniosków zgłoszonych do dokumentacji oraz sposobem ich rozpatrzenia, a także z uwzględnieniem poprawek wynikających z rozpatrzenia zgłoszonych uwag i wniosków

Wszystkie informacje

- <https://www.gov.pl/web/rdos-bialystok/projekt-planu-zadan-ochronnych-dla-obszaru-natura-2000-dolina-gornej-rospudy-plh200022> -

*„Rzeka raz uwięziona – drugi raz nie
popłynie jak dawniej.”*